

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES

Ensenyament de Treball Social

Curs 05-06

Fonaments del Treball Social

Codi: 15051014

Curs: Primer
Primer quadrimestre

Assignatura Troncal
Crèdits Totals: 7.5
Crèdits Teòrics: 6
Crèdits Pràctics: 1.5

Departament/s: Antropologia, Filosofia i Treball Social

Professor/s: Jordi Navarro Lliberato

Breu contingut:

L'assignatura pretén que l'alumne s'aproximi des d'un punt de vista teòric-pràctic a la disciplina del Treball Social.

Presentació:

1. OBJECTIUS

Conèixer la naturalesa del treball social, de manera que l'ajudi a definir la professió, des d'una dimensió integrada i globalitzadora.

Comprendre l'entorn social actual del treball social a través d'una perspectiva històrica.

Identificar i comprendre les necessitats socials actuals.

Analitzar i transferir els coneixements a la resolució de situacions-problema.

Utilitzar coherentment tots els instruments que ofereix el procés metodològic d'intervenció.

Sensibilitzar-se en la necessitat de valorar els principis d'actuació des de l'ètica i la deontologia professional.

2. COMPETÈNCIES:

A.3 Promoure el creixement, desenvolupament i independència de les persones identificant les oportunitats per formar i crear grups, utilitzant la programació i les dinàmiques de grup pel creixement individual i l'enfortiment de les habilitats.

A.4 Respondre a situacions de crisi valorant la urgència de les situacions, planificant i desenvolupant accions per fer front a les mateixes i revisant els seus resultats.

A.5 Valorar les necessitats i opcions possibles per orientar una estratègia d'intervenció.

A.9 Investigar, analitzar, avaluar i utilitzar el coneixement actual de les millors pràctiques del treball social per revisar i actualitzar els propis coneixements sobre els marcs de treball.

A.15 Analitzar i sistematitzar la informació que proporciona el treball com a quotidià, com a suport per revisar les estratègies professionals que han de donar resposta a les situacions socials emergents.

A.20 Gestionar conflictes, dilemes i problemes ètics complexos identificant els mateixos, dissenyant estratègies de superació i reflexionant sobre els seus resultats.

A.21 Contribuir a l'administració de recursos i serveis col·laborant amb els

procediments implicats en al seva obtenció, supervisant la seva eficàcia i assegurant la seva qualitat.

A.23 Treballar dins d'estandards acordats per l'exercici del treball social i assegurar el propi desenvolupament professional utilitzant l'assertivitat professional per a justificar les pròpies decisions, reflexionant críticament sobre les mateixes.

A.24 Establir, minimitzar i gestionar el risc cap a un mateix i els col·legues a través de la planificació, revisió i seguiment d'accions per a limitar l'estrès i el risc.

A.23 Treballar dins d'estandards acordats per l'exercici del treball social i assegurar el propi desenvolupament professional utilitzant l'assertivitat professional per a justificar les pròpies decisions, reflexionant críticament sobre les mateixes.

A.24 Establir, minimitzar i gestionar el risc cap a un mateix i els col·legues a través de la planificació, revisió i seguiment d'accions per a limitar l'estrès i el risc.

B.13 Capacitat de gestió de documentació i informació.

C.3 Desenvolupar la vida personal i professional tenint una perspectiva àmplia i global del món.

C.5 Expressar-se correctament (tant de forma oral com escrita) a la llengua pròpia.

3. CLASSES PRÀCTIQUES:

Consistiran en la realització d'un Seminari de Documentació Específica de Treball Social. Aquest seminari pretén que l'alumne conegui els documents específics utilitzats pels treballadors socials i l'orientarà sobre la necessitat d'ordenar i recollir metòdicament el treball que realitza dins la seva institució, per tal que pugui donar una visió global de les problemàtiques i recursos socials. Alhora entrenarà als alumnes en l'anàlisi de casos i en l'elaboració d'estratègies de resolució de problemes i en l'articulació dels recursos necessaris.

Continguts del Seminari:

- Fitxa social
- Registre d'entrevistes
- Informes socials
- Història social familiar
- Història social personal
- Full de valoració-diagnòstic
- Full de plantejament
- Full de seguiment

4. METODOLOGIA

Es pretén que la didàctica de l'assignatura sigui el més participativa possible, de manera que les classes esdevinguin en un espai obert de discussió i anàlisi de la matèria, a partir de les aportacions dels alumnes i de la professora, despertant en l'alumne la necessitat d'entrenament cap al treball en equip.

El procés d'aprenentatge es durà a terme a través de:

- Exposicions de continguts i orientació de lectures a càrrec de la professora.
- Treball individual i en petits grups.
- Debats sobre temes escollits pels alumnes.
- Elaboració de treballs.
- Exercicis pràctics.

Temari:

1.- Conceptualització del treball social:

Introducció al treball social com a professió. Anàlisi de la terminologia. Aproximacions a la matèria de la disciplina.

2.- Naixement i desenvolupament del treball social:

Antecedents i precursors. Aportacions i evolució teoricopràctica del treball social. La COS. Referents ideològics i socials. Situació actual del treball social. Perspectives i enfocaments de la professió.

3.- La relació entre necessitat i aquell que la pateix:

Anàlisi de situacions problemàtiques com a objectes d'intervenció. El subjecte en l'acció del treball social. L'usuari en el treball social, característiques i tipologies.

4.- L'exclusió social d'aquells que pateixen necessitats:

Definició de pobresa, marginació i exclusió social. Factors que poden generar exclusió social (família, escola, entorn social, economia...). característiques generals del col·lectiu de persones en procés d'exclusió social. Col·lectius susceptibles a patir exclusió social. Construcció del procés d'exclusió social i conseqüències directes sobre els subjectes afectats (l'estigmatització de la persona).

5.- La relació d'ajuda:

Definició de la relació d'ajuda entre el subjecte amb necessitats i el professional. Anàlisi de les bases sobre les quals descansa aquesta relació d'ajuda (autenticitat, acceptació, comprensió empàtica). Etapes prèvies a la sol·licitud d'ajuda professional, el conflicte intern de l'individu. El procés dolorós de la presa de consciència del seu problema. L'atenció a l'usuari.

6.- La naturalesa científica del treball social:

Els objectius del treball social com a professió. El coneixement i la pràctica del treball social. El treball social en el marc interdisciplinari des de les ciències socials.

7.- El perfil professional en la pràctica del treball social:

Els diferents rols professionals. Habilitats i capacitats del treballador social en els

processos d'intervenció. Qualitats per a la comunicació. Funcions.

8.- El procés metodològic d'intervenció:

Antecedents metodològics. Primeres discussions sobre la base teòrica del Mètode. Unificació del Mètode. Conceptes de mètode i metodologia. Les fases del Mètode. Models d'intervenció social. Tècniques d'aplicació del procés d'intervenció.

9.- Camps d'actuació professional:

Característiques generals de la seva organització. Aspectes diferenciadors. Els grups de clients a qui es dirigeix l'acció professional. Finalitats i funcions del treballador social en els àmbits de l' Atenció Primària, discapacitats, drogodependències, família, poblacions de rendes mínimes, persones sense sostre, vellesa, justícia, salut, infància, minories ètniques...

10.- Les diferents unitats d'intervenció professional:

Definició de les diferents unitats d'intervenció. Objectius i propostes metodològiques d'intervenció individual, familiar, grupal i comunitària.

11.- Ètica professional:

Els valors, filosofia i ideologia en el treball social. Principis d'actuació professional. El codi d'ètica dels diplomats en treball social.

Forma d'avaluació:

Per poder superar l'assignatura l'alumne farà:

- Una prova escrita al final del quadrimestre (50% de la nota final).
- Un treball d'anàlisi d'articles relacionats amb algun dels continguts desenvolupats durant el curs (aquest treball servirà per pujar i arrodonir la qualificació final de l'assignatura). La professora posarà a disposició dels alumnes un recull d'articles per temes (25% de la nota final).
- Lectura del llibre que a continuació es detalla, que formarà part de la matèria a examinar a final de curs: (25% de la nota final).
- Richmond, M. (1995) El caso social individual. El diagnóstico social. Textos seleccionados. Madrid: THALASA.

Bibliografia:

- Alonso, Cristina i altres (1998) Organizaciones de Bienestar. Saragossa: Mira.
- Alonso, J.M; Duran,A.M.; Larriba,J. (1998) Què podem fer els Serveis Bàsics d'Atenció Social Primària davant les Drogodependències?. Promoció i Desenvolupament Social. Barcelona.
- Amezcua, Cesareo i Jiménez, Antonio (1996) Evaluación de programas sociales. Madrid: Díaz de Santos.
- Ander-Egg, E. i Aguilar, M.J. (1995) Diagnóstico social. Conceptos y

metodología. Buenos Aires: Lumen.

- Ander-Egg, Ezequiel (1982) Metodología del trabajo social. Buenos Aires: Humanitas.
- Ander-Egg, Ezequiel (1984) Historia del trabajo social. Mèxic: El Ateneo
- Ander-Egg, Ezequiel (1987) Investigación y diagnóstico para el trabajo social. Buenos Aires: Humanitas.
- Ander-Egg, Ezequiel (1992) Introducción al trabajo social. Madrid: Siglo XXI.
- Ander-Egg, Ezequiel (1995) Diagnóstico social. Conceptos y metodología. Buenos Aires: Lumen.
- Arnanze, E i Ardid, M. (1996) La pobreza en el mundo. Madrir: Aguilar.
- Barbero, J. Manuel (1996) Viure el treball social. Reflexions sobre el treball social, l'avaluació i crítica de la intervenció. Girona: Ajuntament de Girona.
- Barudy, J. (1998) El dolor invisible de la infancia. Barcelona: Paidós.
- Blanchet, A. i altres (1989) Técnicas de investigación en ciencias sociales. Madrid: Narcea.
- Cardenal, Violeta i altres (1994) Evaluación de programas de inserción social. Màlaga: Miguel Gómez.
- Carron, J. i Pardavila (1992) Los servicios sociales generales y la atención a drogodependientes. Zaragoza: Certeza.
- Cirillo, Stefano (1993) Familias en crisis y acogimiento familiar. Barcelona: Paidós.
- Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1989) Còdi d'ètica dels assistents socials. Barcelona: El Col·legi.
- Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1983) Revista de Treball Social (92).
- Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1989) Revista de Treball Social (102).
- Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1979) Revista de Treball Social (75).
- Colegio Oficial de Diplomados en Trabajo Social Y Asistentes Sociales (1996) La ética del trabajo social. Principios y criterios. Madrid: El Colegio.
- Coletti, Maurizio i Linares, Juan Luis (1997) La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática. Barcelona: Paidós.
- De Rivas, MJ. (2000) Manual de Treball Social. València: Universitat de València.
- Escartín, M. José (1992) Manual de trabajo social (modelos de práctica profesional). Alacant: Aguaclara.
- Escartín, M. José i altres (1997) Introducción al trabajo social II (Trabajo social con individuos y familias) Alacant: Aguaclara.
- Escartín, M. José i Suárez, Esperanza (1994) Introducción al trabajo social I (historia y fundamentos teorico-prácticos). Alacant: Aguaclara.
- Escobar i Sánchez (1999) El Trabajo Social en la era de la incertidumbre. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca.
- Funes, J; Luque, E. Ruiz, A. (1996) Reincidència en la justícia de menors. Justícia i societat, 15. Barcelona: Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- García, Enrique (1997) El apoyo social en la intervención comunitaria. Barcelona: Paidós.
- Generalitat de Catalunya (1997) III Pla d'actuació social. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Goffman, E. (1970) Estigma. Buenos Aires: Amorrurtu.
- Gómez Moya, Julve Negro i Pérez Cosín (1999) Trabajo Social. Orientaciones y prácticas formativas. València: Editorial Gules.
- ICESB (1989) Treball social, conceptes i eines bàsiques. Barclona: ICESB.

- Kisnerman, Natalio (1984) Introducció al treball social. Buenos Aires: Humanitas.
- Malcolm Payne (1995) Teorías contemporáneas del trabajo social. Barcelona: Paidós.
- Moix, Manuel (1991) Introducció al treball social. Madrid: Trivium
- Mondragón i altres (1996) Trabajador social. Temario para la presentación de oposiciones . Volumen 2. Sevilla: Mad.
- Mondragón, Jasone i altres (1996) Trabajador social. Temario para la presentación de oposiciones. Volumen 1. Sevilla: Mad.
- National Institute for Social Work (1992). Trabajadores sociales su papel y cometidos. Madrid: NARCEA.
- Navarro, Vicenç (1997) Neoliberalismo y Estado del Bienestar. Barcelona: Ariel.
- Ordinas, S. I altres (1990) Cuestiones en torno al trabajo social. Madrid: Popular.
- Palacios Sánchez, J. (1997) Menores marginados. Perspectiva histórica de su educación e integración social. Barcelona: Paidós.
- Pérez de Ayala Moreno Santamaría (1999) Trabajo con familias. Teoría y práctica. Zaragoza: Certeza.
- Richmond, M. (1995) El caso social individual. El diagnóstico social, textos seleccionados. Madrid: THALASA.
- Robertis, Cristina de (1992) Metodología de la intervención en el trabajo social. Barcelona: El Ateneo.
- Romaní, O (1999) Las Drogas sueños y razones. Barcelona: Ariel.
- Rossell, Teresa (1987) L'entrevista en el treball social. Barcelona: EUGE.
- Rubí, Carme (1989) Introducció al treball social. Barcelona: Llar del llibre.
- Salcedo, Damián (1998) Autonomía y bienestar. La ética del trabajo social. Granada: Comares.
- Verdugo, M.A. (dir.) (1998). Retraso Mental. Adaptación social y problemas de comportamiento. Madrid: Pirámide.

Observacions:

Per a qualsevol consulta els alumnes es poden posar en contacte amb el professor a través de la següent adreça de correu electrònic: jordi.navarro@urv.net
 Telèfon: 977 55 83 18